

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

4.3 Шығыстану

УДК 316.(5-15)

ПАРСЫ ШЫҒАНАҒЫ ЕЛДЕРІНІҢ «МҰНАЙ СЕРПІЛІСІ» КЕЗЕҢІНЕН КЕЙІНГІ ӘЛЕУМЕТТІК ӨЗГЕРІСТЕРІ

Байбаченова Айнагуль Эреметовна

ihsan_a.b@mail.ru

Шығыстану мамандығының студенті, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Астана

Ғылыми жетекші – А.К.Мырзаханова

XX ғасырдың екінші жартысында Парсы шығанағы елдерінде әлеуметтік динамиканың күрт өзгеруі байқалды. Бұл жағдай, әуелі, монархиялардың экономикалық базисінің көмірсутекті ресурстардың ауқымды көлемде өндірілуімен, қарқынды индустриализациялық процестер мен жаңа экономикалық салалардың пайда болуымен және заман талаптарына сай жаңа технологиялардың пайдаланылуының нәтижесінде өзгеруімен тікелей байланысты болды.

Соңғы отыз жыл ішінде аталмыш монархияларға тән дәстүрлі тайпалық құрылым күйреді, ескі шаруашылық тәртіптің әлсіреуі, жаңа әлеуметтік топтардың пайда болуы мен өндірістік қатынастардың өзгеруі байқалады. Осындай процестер Арабияның барлық алты монархиясына тән, бірақ әрбір елде бұл процестер түрліше сипатта дамиды. Мысалы, Кувейт пен Дубай эмиратында ерекше жоғары серпінмен дамыса, Оман олармен салыстырғанда әлдеқайда артта дамыды. Бұл көптеген факторларға байланысты болды: мемлекеттердің бастапқы әлеуметтік экономикалық жағдайы, мұнай мен газдың қоры, қаржылық мүмкіндіктер, тайпалық бірлестіктердің ықпалдылығы, мемлекет пен қоғамдағы діни және зайырлы құрамдастықтардың арақатынасы және т.б.

Әрине, әрбір ел қоғамдағы трансформацияларға әсер ететін өзіне тән әлеуметтік экономикалық ерекшеліктерге ие болатындығы сөзсіз. Дегенмен, модернизацияның жалпы заңдылықтарын жан - жақты талдау кезінде де маңызды мәліметтерді ала алатынымыз анық.

Қарастырылып отырған елдердегі халықтың әлеуметтік экономикалық жағдайларының түбегейлі өзгерісі мен олардың модернизация кезеңіндегі ауқаттылығы мен саулығын өмір жасының ұзақтығы сияқты көрсеткіш айқын көрсете алады. Шындығында, бұл фактор қандай да болмасын елдің әлеуметтік - экономикалық дәрежесін анықтауда ең салмақты дәлелдердің бірі. Себебі, ол барлық процесстердің квинтэссенциясы болып табылады [1].

Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының мәліметтеріне сәйкес, Парсы шығанағы аймағы «мұнай серпілісі» кезеңіне дейін өмір сүру жағдайының төмендігі, ашаршылық, тұрмыс жағдайы деңгейінің төмендеуі, денсаулық сақтау шараларының дамымауы сияқты көрсеткіштердің салдарынан жағдайы нашар, бейберекет елдердің қатарында болды. Осы себептерден, 1960 – шы жылдары Кувейт пен Бахрейн мемлекеттерінен басқасы аймақтағы барлық елдерде өмірдің орташа ұзақтығы 55 жастан аспайтын көрсеткіште болды. Парсы шығанағының араб монархиялары модернизация кезеңінде өркениеттің жаңа сапалы жолына өткен кезде ғана жағдай түбегейлі өзгерді. Мәліметтерге сүйенсек, 1997 жылы ПШАЕЫК (Парсы шығанағы араб елдерінің ынтымақтастық кеңесі) елдеріндегі халықтың өмір сүру ұзақтығы 68,8 жасқа дейін жетті. Бұл көрсеткіш бойынша Парсы шығанағы араб елдері өнеркәсіптік дамыған елдерді қуып жетіп дамушы елдерді артта қалдырды [1].

Әлеуметтік модернизацияның басты көрсеткіші болып қарастырылып жатқан монархиялардың қоғамындағы ру – тайпалық жүйесінің әлсіреуі есептеледі. Бұл процесс тіпті XX ғасырдың бірінші жартысында, яғни, монархиялардың «артық» капиталды иелене бастаған кезден-ақ байқала бастады. Бірақ, ру тайпалық жүйе іс жүзінде тек 60- шы жылдары әлсірей бастап, 90 – шы жылдары жойылу деңгейіне дейін жетті (мұндай баға Оманға аз дәрежеде тән) [2].

Көшпелі тұрмыс салтының қирауы – мемлекет мүдделеріне лайықты заңды құбылыс. Өйткені, ру тайпалы жүйе халықтың бірігуі процесіндегі әлеуметтік экономикалық, саяси тосқауылдар туғыздырып мемлекеттік бақылаудың мүмкіндігін тежейді. Әсіресе, бұл жағдай әрдайым миграция жағдайында өмір сүретін, дербес, нәтижесінде саяси және әкімшілік бақылаудан тыс қалатын көшпелілерге қатысты. Бәдәуилердің дәстүрлі дүниетанымына сәйкес, көшпелілер мемлекеттік шекараларды мойындамайды. Сөйтіп, көршілес елдердің территорияларында көшіп қонып олардың қауіпсіздігіне қатер төндіруі әбден мүмкін. Көшпелі тайпалардың бар болуы мемлекетте салық жүйесінің құрылуына, әскери міндеттің енгізілуі және заманауи мемлекетке тән басқа да атрибуттардың пайда болуына кедергі жасайды. Кеңейтілген мағынада, ру тайпалы фактор сепаратизм есептеліп ұлттық қауымдастықтың құрылуына тосқауыл жасайды.

XX ғасырдың екінші жартысына дейін алты монархияда өмір сүрген отырықшы тайпалардың саны көшпелілерге қарағанда айтарлықтай аз еді. Бірақ ру - тайпалы тұрмыс - салттың күйреуі Арабияның тайпалық картасын түбегейлі өзгертті. 70 – жылдардан бастап халықтың жаппай отырықшы тұрмыс - салтына көшкені байқалды. Бұл уақытта Сауд Арабиясында көшпелі тайпалар мен отырықшы халықтың саны теңеле бастады, тіпті, әуелгілердің азаю үрдісі едәуір байқалды [1].

Келесі ру - тайпалы бірлестіктер санының көптігі жағынан екінші орында Оман мемлекеті тұр. Оманның тарихи қалыптасқан екі негізгі тайпалық бірлестіктері – хинави және ғафири - қоғамның басты құрауышы болып табылады. Оманның ішкі аймақтарында әлі күнге дейін тайпалық жүйе берік сақталған.

БАӘ территориясының айтарлықтай бөлігін бени йас және зауахир атты екі негізгі тайпалық бірлестік құрайды. Олардың әрқайсысы шамамен он бес шақты кішігірім тайпалардан тұрады. Араб зерттеушісі Мұхаммед Ахмед Ғүнеймнің мәліметтеріне сәйкес, Қатарда 18 – ге жуық тайпа бар екені мәлім. Олардың құрамы халықтың үлкен бөлігінің урбанизациясы нәтижесінде 80 – ші жылдардан бастап күрт өзгерді [1].

Кувейт пен Бахрейн елдерінің серпінді және интенсивті дамуының нәтижесінде олардағы тайпалық жүйе көршілес монархияларға қарағанда ертерек бәсеңдей түсті. Дегенмен, мында да олардың үлесі бәрі бір сақталған. Кувейттің ірі тайпаларына әл ауазим, әл ажман және мутейир кіреді.

Араб тайпаларының шығу тегі қазіргі Сауд Арабиясының Неджд аймағы есептеледі. Кувейт, Қатар, Бахрейн және БАӘ- де беделді де басым лауазымдарда орналасқан тайпалардың түп негізі осы аймақтан тарайды деп есептеледі. Тек Оман тайпаларының түп тамыры Йеменнен бастау алған [3].

Араб түбегінің барлық алты монархиясының қоғамындағы әлеуметтік қатынастарда, әсіресе, психологиялық дәрежеде тайпалық иерархияның элементтері анық байқалады. Тайпалардың ішінен генеологиялық тарихы ұзақ тайпалар ең беделді болып саналады. Әсіресе, шөл даладағы қорғаныс функциясын атқарған көшпелі бәдәуи тайпалардың дәстүрлі маңызы ерекше [3].

Иерархиялық пирамиданың «іргесін» бұрын құлдар болып бостандыққа шыққан «төменгі сұрыпты» тайпалар құрайды. Тайпалардың «рейтингі» қазіргі заманда да маңызын жойған емес. Мұндай фактор жанұя құрған кезде маңызды роль ойнайды. Араб қоғамында сақталып қалған патриархалды атавизмнің осындай белгісі әртүрлі әлеуметтік топтардан шыққан тайпалардың некелесуіне кедергі келтіреді. «Төменгі сұрыпты» тайпалардан шыққандар қоғамда беделді орын алуға я қызметке тұрғанда біршама қиындықтар кездестіреді.

Мұнай ресурстарын үлкен қарқындылықпен өндірудің салдарынан қоршаған орта жағдайының тез өзгеруі мен экологиялық проблемалардың арта түсуінен, екпінді урбанизацияның салдарынан тайпалардың тіршілік ету жағдайлары өзгеріске ұшырады. Көші қон жерлері тарылды.

Парсы шығанағы араб монархиялары «мұнай серпілісі» кезеңінде бұрын сонды болмаған табыстарға қол жеткізді. Жаңа өмірлік стандарттар мен өлшемдер пайда болды. Мұнай ресурстарын өңдеу жұмыстары, индустриализациялық бағытқа бет алушылық пен

көпжоспарлы экономикалық даму үлкен көлемді жұмыс күшін талап етті. Әсіресе, жартылай маманданған және біліксіз жұмыс күшіне үлкен сұраныс туды. Балаларды орта біліммен қамту және халықтың жедел жәрдем орталықтары мен емханаларға жақын орналасу қажеттіліктері отырықшы өмір салтына ауысудың ең басты ынталандырмасы болды. Нәтижесінде, бәдәуи тайпалар көші қон мерзімі мен қашықтықтарын қысқартып, жаңа салынған қалаларға қарай беттеп олардың шет аймақтарында шатырлы үйшіктер салып тіршілік ете бастаған. Дәстүрлі мал шаруашылығымен айналасудың орнына бәдәуилер, әсіресе, жас ұрпақтың өкілдері мұнай кәсіпорындары мен түрлі өнеркәсіп орталықтарында жұмыс істеуге талпынды. Тіпті ауылды жерлердегі отырықшы тайпалардың саны еңбек жалақысы жоғары қалаларға жұмыс іздеп кетушілердің әсерінен азая түсті [2].

Терең экономикалық өзгерістерге байланысты көшпелі тайпалардың күйзеліске ұшыраған жағдайын пайдалана отырып «араб алтылығының» басшылары көлемді көші - қон бағдарламаларын жүзеге асыра бастады. Мұндай саясат әсіресе Сауыд Арабиясы мен БАӘ - де кең етек алды. Ал Кувейт, Қатар және Бахрейнде бұл процесс бірқалыпты сипатта болды. Үкімет бәдәуилер үшін көбіне қалалардың сыртында, өнеркәсіп орталықтарына жақын жерлерде үйлер тұрғыздырды. Көшпелі тайпаларды отырықшылыққа ауыстыру кезінде мемлекет жиі жәрдем ақылар мен ұзақ мерзімді несиелер бөлетін.

Осылайша, Сауыд Арабиясының үкіметі 90 – жылдардың соңына дейін 90% - ға жуық көшпелі тайпаларды отырықшылыққа ауыстырды [4].

Халықтың отырықшы өмір салтына өтуі БАӘ – де өткен модернизация процесінің ең айқын көріністерінің бірі болып есептеледі. Америка зерттеушілерінің пайымдауынша, 80 – ші жылдары Ажман, Дубай және Умм әл Кайвейн эмираттарындағы отырықшы тайпалардың саны барлық халықтың 85 – 95% - ын құрады. Ал он жылдан кейін БАӘ дегі көшпелі тайпалардың саны халықтың 1% - ын ғана құраған [4].

90 – шы жылдардың соңына қарай Қатар мен Кувейтте өмір сүрген көшпелілердің саны 1 – 2% ғана болған. Ал Бахрейн мемлекетінде көшпелі тайпалар мүлдем қалмады. Оманды айтатын болсақ, үкімет ондай мәліметтерді жасырын түрде ұстайды.

Тайпалық бірлестіктер мен олардың билеушілері – шейхтердің қоғамдағы ықпалының әлсіреуіне «араб алтылығы» мемлекеттерінің жүзеге асырған әкімшілік территориялық бөлінуі туралы заңдары үлкен соққы берді. Билеуші монархтың ықпалы мен құрастырылған заңдардың көмегімен шейхтердің билігімен қатар екінші параллельді билеуші құрылым пайда болды. Мемлекет территориялары енді әкімшілік бірлік ретінде қарастырылып, тайпалар иелігіне емес, орталық өкімет билігінің қарамағына өтті. Тиісінше, үкімет дәстүрлі аксүйектермен қатынаспай, губернаторлар және муниципалитет басшыларымен істес болған. Кей кездері тайпалардың беделді шейхтері жергілікті әкімшілік істеріне жұмылдырылатын, бірақ губернаторлар лауазымына тек билеуші жанұяның мүшелері ғана тағайындалатын. Мемлекеттік биліктің пайда болуы шейхтердің құзыретін бір жолата әлсіретті. Енді олардың міндеттері шешім қабылдау емес, тек кеңес беру мен ұсыныс айтумен шектелді. Оған қоса, олар үкімет пен тайпаластардың арасында делдалдылық қызмет атқарып олардың мүдделерін қорғаумен айналысқан.

XX ғасырдың соңғы ширегінде Парсы шығанағы монархияларының қарқынды урбандалуы байқалған. Бұл процеске Парсы шығанағы мен Қызыл теңіз жағалаулары аймақтарында халықтың топталып қоныстануы, ауыл шаруашылығына жарамды жерлердің тапшылығы және экономикалық орталықтардың портты инфрақұрылымдарда жайғасуы сияқты тағы да көптеген факторлар әсер етті. Көшпелі тұрмыс салтының күйреуі нәтижесінде бәдәуилердің қалаларға қарай бет алғандығы байқалды.

1950 – ші жылдары Сауыд Арабия Корольдігіндегі қала халқының саны 2% - ды ғана құраса, 70 –ші жылдары 30% -ға дейін жетті [4].

БҰҰ – ның 1995 – ші жылғы демографиялық мәліметтеріне сүйенсек, Парсы шығанағы монархиялары халқының 74,6% - ы урбандалу үрдісімен қамтылған еді. Олардың ішінен урбандалу процесінің ең жоғарғы деңгейіне жеткен Кувейт(97%), екінші орында Қатар (91%), одан кейін БАӘ(84%), Бахрейн(83%), Сауыд арабиясы(80%). Оманда бұл көрсеткіш

тек 13% - ды ғана құраған. Осылайша, алты мемлекеттің бесеуі өнеркәсіптік дамыған елдердің дәрежесіне жетіп қалды [1].

«Араб алтылығындағы» қала халқының әлеуметтік құрылымы белгілі бір стандарттардан тыс, айрықша болып келеді. Модернизация кезеңіне дейін монархиялардың халқы шартты түрде төрт сословиеге бөлінген, олар: билеуші топ; жеңіл өнеркәсіп пен маржан аулаумен айналысқан кәсіпкерлер, кемелер мен қайықтардың иелері және саудагерлер; қолөнершілер, балықшылар және қара жұмысты орындаушы адамдар. Мұндай бөлініс әлеуметтік топтардың өндіріс орындарына, қоғамдық еңбек бөлінісі орындары мен қоғамдық байлыққа тиесілігі бойынша пайда болды десек дұрыс болар. Билеуші топты мемлекет қазынасы қамсыздандырып, олар басқалардан бөлек «күзіретті дара» топ болып есептелді [1].

«Мұнай серпілісі» кезеңінде билеушінің экономикалық мәртебесі өзгерді. Егер бұрын оның материалды мүмкіндіктері шектеулі болып қаржылай көмекті кәсіпкерлер, саудагерлер және тағы басқа ықпалды тұлғалардан сұрауға мәжбүр болса, осы кезден бастап ол барлық қаржылай ресурстардың қожайынына айналды. Мемлекеттердегі негізгі лауазымдарды билеуші топтар мен олардың туысқандары иеленді.

Билеуші жанұялардан кейін әлеуметтік пирамиданың үстіңгі қабатында ірі кәсіпкерлер, банк иелері мен саудагерлер жайғасқан. Бұл ықпалды топ негізінен модернизация кезеңінде құрылған болатын.

Сауыд Арабиясында 90 – шы жылдары мұнай секторының үштен бір бөлігі 40 – қа жуық ірі кәсіпкерлердің бақылауында болды. Қатарда билеуші жанұядан басқа бес – алты жанұя жетекші мансаптарды иеленді. БАӘ – де әсіресе, Абу Даби мен Дубай эмираттарында элиталық топтың артуы байқалды. Бірақ олар мемлекеттің саяси өміріне араласа алмайды. Өйткені билік билеуші жанұялардың қолында ғана шоғырланған [1].

Қала халқының едәуір бөлігін орташа және шағын бизнес иелері құрайды. Монархиялық алтылықтағы жергілікті халықтың 35 – 40% - ы аталған әлеуметтік топқа тән. Жергілікті әлеуметтік әдістеме қоғамның аталмыш тобын оның материалды ауқаттылығына байланысты «орта тапқа» жатқыздырады. Дегенмен, мұндай пайымдау қателікті, себебі жұмыс берушілер мен жұмыскерлерді (инженерлер, менеджерлер, зиялылар, қызметкерлер) бір тапқа қосады. Бұл әдістеменің қателігін куейт әлеуметтанушысы Амир Тахири де атап айтқан. Ол «орта тап» терминінің орнына «табыс мөлшері орташа әлеуметтік тап» деп қолдануды ұсынды.

«Табыс мөлшері орташа әлеуметтік тапқа» ең алдымен «ақ жағалылар» деп аталып кеткен зиялы қауым, әскери қызметкерлер мен шенеуніктер кіреді. Бұлар аталмыш топтың білікті де маманданған жалдамалы жұмыс күшін құрайды. Модернизация кезеңіне дейін олардың үлесі өте аз болған. Уақыт өте «мұнай доллары» ағымының артуы мен одан келген табыстардың нәтижесінде мемлекет күшейіп аталмыш топтың дәрежесі арта түскені байқалды. Сол кезде «табыс мөлшері орташа әлеуметтік таптың» үлесі жергілікті қала халқының үштен бір бөлігін құрады. Араб әлеуметтанушысы Турки әл Хамдтың айтуынша, жоғарыда аталған тап қоғамның әлеуметтік және саяси тұрақтылығын қамтамасыз ететін маңызды бөлік [1].

Парсы шығанағы елдері қоғамының тағы да бір ерекшелігі – өндірістік кәсіптің дамығандығына қарамастан, ұлттық жұмысшы тобының аздығы. Бұл әлеуметтік «кемшілік» шетелдің арзан жұмыс күшінің есебінен толығады.

Сауыд Арабиясының ұлттық жұмыс күші табы тек мұнай кәсіпорындары мен инфрақұрылым объектілері салынған шығыс провинцияда ғана құрылған десек те болады. 90 – шы жылдардың екінші жартысында Сауыд арабия Корольдігінің ұлттық жұмыс күші тек 20 – 25 мың адамды құраған. Кувейт, Оман және Абу Даби эмиратының ұлттық жұмыс күші табы барлығы не бары 3 – 4 мың адамнан аспайды [2].

Мұның себебі мемлекеттердің үлкен қаржылық мүмкіндіктері арқасында ұлттық бизнестің дамытылуы мен табысы аз халықтың шағын бизнес ашуына қаржылай көмек беру сияқты қолайлы жағдайлар жасаумен түсіндіріледі. Абу Даби, Дубай эмираттары мен Қатар,

Кувейт мемлекеттерінде бұл бағытты дамытуда ауқымды әлеуметтік бағдарламалар іске қосылды.

Парсы шығанағы монархияларының әлеуметтік аясында болып жатқан түбегейлі өзгерістер модернизациялық процестің тікелей нәтижесі деп қорытындылай аламыз.

Қолданылған дереккөздер тізімі

1. Мелихов И.А. // Арабские монархии Персидского залива на этапе модернизации (1970 – 1990 гг.) // М., 2000 г.
2. Краснова Н. В. Политика народонаселения в арабских странах Персидского залива. — СПб.: Издательство Санкт-Петербургской академии управления и экономики, 2011. — 174 с.: ил.
3. Касем, Джамаль Тарих аль-халидж аль-арабий аль-хадис ва аль-муасыр, муджаллад 5 (Новая и новейшая история Персидского залива. Т.5). Дар аль-фикр аль-арабий, аль-Кахира, 1996
4. Arabia and the Gulf: From Traditional Society to Modern States. Totowa, N.Y., 1986

УДК 325.2(5-12)(=58)

КИТАЙСКИЕ ДИАСПОРЫ И «НОВАЯ» КИТАЙСКАЯ МИГРАЦИЯ В СТРАНАХ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ АЗИИ

Байкенова Жанар Мухитовна

princessazhanar@gmail.com

студент факультета международных отношений,
специальности востоковедения ЕНУ им. Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан
Научный руководитель - Б.Ж.Абжаппарова, д.и.н., профессор

Исследуются китайские диаспоры в странах Юго-Восточной Азии, их численность и структура. Выделяются различные модели ассимиляции этнических китайцев в странах Юго-Восточной Азии. Рассматривается роль китайских диаспор и китайского бизнеса в экономике стран региона, а также основные сферы экономической деятельности этнических китайских компаний. Исследуется численность и структура «новой» китайской миграции в страны Юго-Восточной Азии, а также ее влияние на сложившиеся китайские диаспоры в данном регионе. Ключевые слова: китайская диаспора; «перанакан»; «новая» китайская миграция. Китайские диаспоры в странах Юго-Восточной Азии, сложившиеся еще в колониальный период, относятся к числу наиболее старых и многочисленных китайских диаспор в мире. Около 75% всех зарубежных китайцев проживает в странах Юго-Восточной Азии, их численность составляет 28,2 млн человек [1. С. 1112].

Этнические китайцы составляют 6% населения этих стран: 76% населения Сингапура, 24% - Малайзии, 14% - Таиланда, 11,2% - Брунея, 3% - Индонезии, 3% - Лаоса, 3% - Мьянмы, 1,5% - Филиппин, 1,1% -Вьетнама, 1% - Камбоджи [2]. В отдельных странах доля китайского населения имеет тенденцию к снижению. Так, в последние десятилетия в Малайзии наблюдается уменьшение доли китайцев в общей численности населения, даже несмотря на приток «новых» мигрантов из КНР: если в 1957 г. она составляла 37%, в 1990 г. - 32%, то к середине 2000-х гг. упала до 26%. В Брунее этнические китайцы составляли 25% населения в 1990 г. и 11,2% - в 2010 г. Указанная тенденция в разных странах вызвана различными причинами. В Брунее это неблагоприятная политика в отношении этнических китайцев со стороны властей. В Малайзии - более высокий темп прироста малайского населения. Несмотря на общую схожесть китайских диаспор в странах Юго-Восточной Азии, можно выделить несколько отличающихся моделей по степени ассимиляции и положению в обществе: не ассимилировавшиеся диаспоры (Индонезия и Малайзия), ассимилировавшиеся (Таиланд, Филиппины, Вьетнам) и занимающие доминирующее положение